

*Голові разової спеціалізованої вченої
ради PhD 8776
Хмельницького
національного університету
д.е.н., професору Любохинець Л.С.*

РЕЦЕНЗІЯ

рецензента – кандидата економічних наук, доцента, доцента кафедри менеджменту та адміністрування Хмельницького національного університету **Кримчак Людмили Анатоліївни** на дисертаційну роботу **Кривдика Михайла Олексійовича** на тему: **«Управління ресурсним забезпеченням діяльності промислових підприємств з позиції економічної безпеки»**, подану до разової спеціалізованої вченої ради Хмельницького національного університету на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент»

Актуальність теми дослідження та її зв'язок з напрямками науково-дослідних робіт

Сучасні реалії функціонування вітчизняних промислових підприємств зумовлюють гостру необхідність пошуку нових підходів до управління господарською діяльністю. Невизначеність зовнішнього середовища, спричинена численними викликами, зокрема і повномасштабною війною, спровокувала появу нових ризиків та загроз для економічної безпеки промислових підприємств. Обмеженість доступу до ресурсів, втрата виробничих потужностей, логістичних зв'язків тощо – саме ті виклики, які порушують питання необхідності формування нових механізмів забезпечення економічної безпеки підприємства. З огляду на це, особливого значення набувають процеси управління ресурсним забезпеченням діяльності промислових підприємств саме з позиції їх економічної безпеки.

Враховуючи те, що промислові підприємства, зокрема й будівельної галузі, мають важливе значення для повоєнної відбудови країни, тематика управління ресурсним забезпеченням діяльності промислових підприємств з позиції забезпечення економічної безпеки є надзвичайно актуальною та своєчасною. Саме тому дисертаційна робота Кривдика М.О. спрямована на формування теоретичних положень та науково-практичних рекомендацій управління ресурсним забезпеченням діяльності промислових підприємств з позиції економічної безпеки є важливою як в аспекті розвитку економічної науки, так і в аспекті забезпечення функціонування та сталого розвитку суб'єктів господарювання.

Актуальність теми дослідження підтверджується відповідністю теми напрямом досліджень Хмельницького національного університету. Так, положення дисертації використані під час виконання держбюджетної теми «Розробка стратегій та моделювання інноваційного потенціалу кластеризації соціально-економічних систем в контексті національної безпеки держави» (номер державної реєстрації 0120U102088). Авторський внесок полягає в запропонованому науково-методичному підході до моделювання процесів управління ресурсним забезпеченням діяльності підприємства в умовах критичного впливу зовнішнього середовища.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації

Викладені в дисертаційній роботі наукові положення, висновки і пропозиції є достовірними та обґрунтованими, про що свідчить глибокий теоретичний базис дослідження, який включає наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених в сфері управління ресурсним забезпеченням діяльності промислових підприємств та в сфері економічної безпеки суб'єктів господарювання.

Емпіричною основою дослідження стали офіційні статистичні дані, фінансова звітність і первинна документація підприємств, результати опитування

фахівців, матеріали, що розміщені у мережі Інтернет, матеріали особистих досліджень автора.

Основу інструментарію дослідження склав системний підхід, в межах якого використані загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання, а саме: методи індукції та дедукції, порівняння і систематизації, логічного аналізу і синтезу, абстрактно-логічного аналізу і синтезу, економіко-статистичного й порівняльного аналізу, анкетування та експертного аналізу, моделювання, графічний та абстрактно-логічний метод.

Загалом, теоретичний та емпіричний базис, а також використаний інструментарій є достатніми для проведення наукового дослідження та формулювання обґрунтованих положень, висновків та результатів дисертаційної роботи.

Наукові висновки та рекомендації дисертації підтверджені їх публікаціями у наукових фахових виданнях та апробацією на науково-практичних конференціях. Крім того, про їх обґрунтованість та достовірність свідчить і практичне впровадження результатів в діяльність підприємств: ТДВ «Хмельницькзалізобетон» (довідка про впровадження № 4/448 від 17.05.2019 р.), ТДВ «Хмельницький завод будівельних матеріалів» (довідка про впровадження № 244 від 20.02.2020 р.), ТОВ «Укрстандарт» (довідка про впровадження № 52 від 21.10.2020 р.).

Також, теоретичні узагальнення, наукові розробки та методичні рекомендації автора використовуються в освітньому процесі Хмельницького національного університету під час викладання дисциплін: «Операційний менеджмент», «Сучасні технології управління» (довідка про впровадження № 5/12 від 04.12.2024 р.).

Таким чином, теоретична та емпірична основа наукового дослідження, використані наукові методи та успішна апробація результатів дисертаційної роботи свідчать про достовірність та обґрунтованість наукових положень та науково-практичних рекомендацій, які викладені у дисертації Кривдика М.О.

Зміст дисертаційної роботи

Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи 250 сторінок. Робота містить: 35 таблиць; 23 рисунки; анотацію на 10 сторінках; 15 додатків; список використаних джерел, який складається із 204 найменувань. Обсяг основного тексту дисертації становить 189 сторінок.

Дисертаційна робота має логічну та завершену структуру, є послідовно побудованою та повною мірою висвітлює зміст визначених розділів. Зміст дисертації відповідає визначеній меті та завданням дослідження. Робота написана у науковому стилі, проілюстрована відповідними рисунками, таблицями, графіками.

У вступі обґрунтовано актуальність обраної тематики, сформульовано мету роботи та завдання дослідження, визначено предмет та об'єкт, подано наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, окреслено особистий внесок здобувача, наведено дані про апробацію результатів дослідження і публікації.

В першому розділі «Теоретичні основи управління ресурсним забезпеченням діяльності промислових підприємств з позиції економічної безпеки» проведено ґрунтовний аналіз наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених, які досліджували дану проблематику; досліджено теоретичну сутність ресурсного забезпечення діяльності промислових підприємств, визначено його склад та структуру; здійснено аналіз підходів до трактування економічної безпеки підприємства як концептуальної основи управління ресурсним забезпеченням та обґрунтовано доцільність інтеграції системи економічної безпеки в процеси управління ресурсним забезпеченням діяльності промислових підприємств.

У другому розділі дисертаційної роботи «Аналіз стану ресурсного забезпечення діяльності промислових підприємств в умовах кризи» проведено детальний аналіз середовища функціонування промислових підприємств України в умовах кризи; здійснено ґрунтовний аналіз діяльності

підприємств будівельної галузі та аналіз ресурсного забезпечення їх діяльності; розроблено та апробовано науково-методичний підхід щодо оцінювання потенціалу інтеграції системи економічної безпеки у процеси управління ресурсним забезпеченням діяльності промислових підприємств.

У третьому розділі дисертації «Формування інструментарію управління ресурсним забезпеченням діяльності промислових підприємств з позиції економічної безпеки» автором побудовано організаційно-економічний механізм забезпечення економічної безпеки промислового підприємства з урахуванням процесів управління ресурсами та обґрунтовано необхідність впровадження даного механізму в систему управління підприємством; розроблено структурно-логічну модель механізму забезпечення економічної безпеки промислового підприємства та визначено вимоги до механізму і основні його складові; розроблено та апробовано модель управління ресурсним забезпеченням діяльності підприємства в умовах критичного впливу зовнішнього середовища.

Висновки та практичні рекомендації характеризуються логічністю та послідовністю виконаних досліджень та підтверджуються довідками про впровадження результатів у практичну діяльність підприємств.

Наукова новизна отриманих результатів

Наукові положення Кривдика М.О. сформульовані самостійно та відображають особистий внесок автора у розвиток економічної науки, зокрема щодо формування науково-методичних і практичних рекомендацій щодо управління ресурсним забезпеченням діяльності промислових підприємств з позиції економічної безпеки.

Найважливішими науковими результатами, які отримано здобувачем є наступні:

Удосконалено термінологічний апарат безпекології щодо сутності понять «загроза», «небезпека», «ризик», «економічна безпека підприємства», «система економічної безпеки підприємства», що розглядаються з точки зору ефективного використання ресурсів підприємства та створення умов для

досягнення стратегічних цілей та сталого розвитку підприємства; категоріально-понятійний апарат управління ресурсним забезпеченням діяльності підприємства, зокрема, при визначенні поняття «ресурси» акцентовано увагу на їх здатність забезпечити функціонування та розвиток підприємства в умовах впливу зовнішнього середовища та адаптуватися до відповідних умов за рахунок їх ефективного використання та адаптації з метою мінімізації ризиків та загроз, а також досягнення стратегічних цілей підприємства.

Удосконалено науково-методичний підхід до оцінювання потенціалу інтеграції системи економічної безпеки підприємства у процеси управління ресурсним забезпеченням на інституційному, процесному, технологічному та кадровому рівнях, що дозволить врахувати наявні можливості промислового підприємства у системі управління ресурсним забезпеченням його діяльності;

Удосконалено організаційно-економічний механізм забезпечення економічної безпеки промислового підприємства з урахуванням процесів управління його ресурсним забезпеченням на стратегічному, тактичному та операційному рівнях, а також з врахуванням всіх ключових елементів забезпечення економічної безпеки підприємства. Зазначений механізм забезпечить швидке реагування на загрози та інциденти, мінімізацію їх наслідків і недопущення в майбутньому шляхом реалізації превентивних, адаптивних та відновлювальних заходів.

Набуло подальшого розвитку визначення видів та форм ресурсного забезпечення, зокрема, автором виділено діджитал-ресурси, репутаційні ресурси, партнерські ресурси та ресурси сфери кіберзахисту, які на сьогоднішній день є важливими складовими конкурентоспроможності підприємства, особливо в умовах негативного впливу зовнішнього середовища.

Набули подальшого розвитку процеси дослідження параметрів функціонування промислових підприємств в умовах воєнного стану та аналізу актуального рівня ресурсного забезпечення їх діяльності з метою

забезпечення конкурентоспроможності та розвитку підприємства в умовах критичного впливу зовнішнього середовища.

Набула подальшого розвитку модель управління ресурсним забезпеченням діяльності підприємства в умовах недостачі виробничих ресурсів. Дана модель передбачає врахування ризиків зміни собівартості виробленої продукції та спрямована на визначення шляхів оптимізації прибутковості промислового підприємства за відповідних умов господарювання.

Теоретичне і практичне значення результатів дисертації

Теоретичні висновки дисертаційної роботи доведені до рівня конкретних положень і рекомендацій, придатних для їх практичного застосування. Теоретичну та практичну цінність мають положення, які були впроваджені в діяльність промислових підприємств. Зокрема, практичне значення мають шляхи оптимізації ресурсного забезпечення, що дозволяє менеджменту підприємств приймати обґрунтовані управлінські рішення, що позитивно впливають на економічну безпеку відповідних суб'єктів господарювання, що підтверджено апробацією на підприємствах: ТДВ «Хмельницькзалізобетон» (довідка про впровадження № 4/448 від 17.05.2019 р.), ТДВ «Хмельницький завод будівельних матеріалів» (довідка про впровадження № 244 від 20.02.2020 р.), ТОВ «Укрстандарт» (довідка про впровадження № 52 від 21.10.2020 р.).

Отримані результати, наукові розробки та методичні рекомендації автора використовуються в освітньому процесі Хмельницького національного університету під час викладання дисциплін: «Операційний менеджмент», «Сучасні технології управління» (довідка про впровадження № 5/12 від 04.12.2024 р.).

Повнота викладення наукових і практичних результатів дисертації в опублікованих роботах

За темою дисертації опубліковано 12 наукових праць загальним обсягом 5,46 др. арк., з яких особисто здобувачеві належить 2,74 др. арк.. Серед яких 8

статей – у наукових фахових виданнях обсягом 4,93 друк. арк.. (частка автора становить 2,46 друк. арк..) та 4 тези доповідей у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій обсягом 0,53 друк. арк.. (частка автора – 0,28 друк. арк.).

Наукові праці, опубліковані у наукових фахових виданнях та у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій повною мірою відображають зміст дисертаційної роботи. Загальна кількість публікацій є достатньою для висвітлення результатів дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії відповідно до вимог.

Відповідність тексту дисертації вимогам академічної доброчесності

Аналіз тексту дисертаційної роботи, а також наукові публікації Кривдика М.О. свідчать про відсутність ознак порушення автором вимог академічної доброчесності. Дисертаційна робота містить посилання на джерела інформації у випадку використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; відповідає нормам законодавства про авторське право і суміжні права. З наукових праць, що виконані у співавторстві, у дисертації використано ідеї та положення, запропоновані особисто автором.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи

Наукові результати, отримані в дисертаційному дослідженні, та їх практичне значення заслуговують на позитивну оцінку. Однак, слід відзначити окремі дискусійні моменти та висловити деякі зауваження стосовно роботи Кривдика М.О.:

1. при дослідженні у другому розділі роботи середовища функціонування промислових підприємств України в умовах кризи, автор використовує значну кількість індикаторів та показників, які мають дещо дискусійний характер внаслідок відображення позитивної динаміки, яка практично не спостерігається у діяльності промислових підприємств в умовах війни, що потребує додаткових пояснень;

2. оцінювання потенціалу інтеграції системи економічної безпеки у процеси управління ресурсним забезпеченням промислових підприємств, яке

висвітлене в підрозділі 2.3, відбувалося в межах функціонування двох підприємств, зокрема ТДВ «Хмельницькзалізобетон» та ТДВ «Хмельницький завод будівельних матеріалів». Однак, в цілому в роботі була досліджена діяльність і малих підприємств, зокрема ТОВ «Фелмокс». Для посилення результатів дослідження варто було провести оцінку потенціалу інтеграції системи економічної безпеки у процеси управління ресурсним забезпеченням ТОВ «Фелмокс», що в свою чергу продемонструвало б доцільність такої інтеграції або ж її недоцільність в межах функціонування малих підприємств;

3. в підрозділі 3.2 було запропоновано та в розділі 3.3 апробовано модель управління ресурсним забезпеченням діяльності підприємства в умовах критичного впливу зовнішнього середовища. Однак, при цьому не висвітлено конкретних умов та обмежень щодо застосування даної моделі;

4. дисертант пропонує для розроблення моделі використовувати достатньо складний математичний інструментарій, при цьому практично не обґрунтовує можливість і спроможність персоналу підприємств впроваджувати його у практику.

Наведені зауваження не зменшують загальної позитивної оцінки представлених у дисертації Кривдика М.О. здобутків, втім потребують коментарів автора під час захисту дисертаційної роботи.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

Дисертаційна робота Кривдика Михайла Олексійовича на тему: «Управління ресурсним забезпеченням діяльності промислових підприємств з позиції економічної безпеки» є завершеною, самостійно виконаною працею, в якій отримані нові науково-обґрунтовані результати. Отримані в процесі дослідження результати поглиблюють теоретичні та методичні засади управління ресурсним забезпеченням діяльності промислових підприємств з позиції забезпечення їх економічної безпеки.

На підставі викладеного можна зробити висновок, що дисертація Кривдика М.О. на тему: «Управління ресурсним забезпеченням діяльності промислових підприємств з позиції економічної безпеки», подана на здобуття

наукового ступеня доктора філософії, відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), а її автор Кривдик Михайло Олексійович заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 – «Менеджмент» галузі знань 07 – «Управління та адміністрування».

Рецензент:

канд.ekon.наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту
та адміністрування Хмельницького
національного університету

Людмила КРИМЧАК

Підпис засвідчую:

Проректор з наукової роботи
Хмельницького національного
Університету

Олег СИНЮК